

tusschen het eene land en het andere, vlecht, als de spoel in het weefgetouw, belangendraden in het lijnwaad der menschheid."

Beider aanspraken dienen te worden onderzocht, alvorens wij aan de moderne vredesactie nader aandacht schenken.

Over het socialisme behoeft slecht kort te worden gehandeld.

Bekend is de betoogtrant waarmee het democratisch-imperialistisch-pacifistisch standpunt wordt verdedigd. In het „Proletariërs van alle landen vereenigt u" ligt de oorlogskreet aan den oorlog begrepen.

Nog altijd blijft richtsnoer het klassieke woord van het *Communistisch Manifest*: „Aan de communisten is verweten, dat zij het vaderland, de nationaliteit willen afschaffen. De arbeiders hebben geen vaderland; men kan hun niet ontnemen, wat zij niet hebben. De moderne onderdrukking van het kapitaal heeft den proletariër het nationale karakter ontroofd". Op die eenheid der arbeidersklasse doelt ook het *Erfurter Program*, als het zegt: „De belangen der arbeidersklasse zijn bij de kapitalistische productiewijze in alle landen dezelfde. Met de uitbreiding van het wereldverkeer en de productie van de wereldmarkt wordt de toestand der arbeiders in elk land voortdurend afhankelijker van de positie der arbeiders in andere landen. De bevrijding der arbeidersklasse is mitsdien een werk, waaraan de arbeiders van alle cultuurlanden gelijkelijk deelnemen."

Naar luid van de Marxistische beschouwing zijn oorlog en militarisme vruchten van de kapitalistische productiewijze. Het kapitalisme is de schuldige en vormt een permanente bedreiging voor den vrede. Tegenstrijdige kapitalistische belangen van verschillende groepen der bezittende klassen uit de onderscheidene klassen moeten botsingen in het leven roepen. Op het buitengewone Bazeler-congres van 1912 schilderde Klara Zetkin in enkele forsche trekken de klassieke leer: „De oorlog is niets anders dan de verbreeding en uitbreiding van